

VIRTUELE VERHALENVERTELLER

MARIET THEUNE

Er was eens een student die zich afvroeg, of een computer ook verhalen zou kunnen vertellen...

Zo begint de geschiedenis van de Virtuele Verhalenverteller, een project aan de Universiteit Twente waarin studenten en onderzoekers een computersysteem proberen te ontwikkelen dat automatisch verhalen kan vertellen. Dit lijkt misschien een onmogelijke taak, want ook voor mensen is het vertellen van een goed verhaal al een hele kunst – laat staan voor computers. Toch zijn er mogelijkheden om een eindje in de goede richting te komen.

Een heel eenvoudige manier om een computer een verhaal te laten "vertellen" is om de verhaalttekst te laten voorlezen door een computerprogramma dat automatisch tekst naar spraak kan omzetten. Maar wie bekend is met computerspraak, weet dat zoiets meestal geen geweldige luisterervaring oplevert. Daarom onderzoeken we hoe zo'n tekst-naar-spraak systeem geschikt kan worden gemaakt voor het voorlezen van verhalen, bijvoorbeeld door bepaalde stembuigingen bij het voorlezen van spannende passages. Maar voorlezen is nog geen vertellen, en daarom doen we ook onderzoek naar automatische taalproductie: hoe kan een computer, gegeven een formeel vastgelegde representatie van de verhaalinhoud, de juiste woorden en zinsconstructies kiezen om het verhaal te vertellen? Door de inspanningen van enkele studenten kan de Virtuele Verhalenverteller inmiddels goed lopend, grammaticaal Nederlands produceren. Maar voordat de Verhalenverteller ook echt een goede verhalende formulering kan kiezen, moet er nog wel wat werk verzet worden.

Wie is er
niet graag
bezig met
verhalen

Maar de doelstellingen van de Virtuele Verhalenverteller zijn nog ambitieuzer. Zou het niet mooi zijn als het systeem zelf verhalen kon verzinnen, in plaats van een bestaand verhaal te vertellen? Dit doel proberen we te bereiken door intelligente computerprogramma's de rol te laten spelen van de karakters in het verhaal. De sprookjesprinses en de slechte ridder "leven" als het ware in een door de computer gesimuleerde verhaalwereld, waarin ze allerlei avonturen beleven die vervolgens worden naverteld. Bij dit alles is het nog de vraag of een gecomputeriseerde verteller zijn publiek wel weet te boeien, en zo niet, wat daar aan gedaan kan worden. Een groep studenten is bezig dit te onderzoeken door mensen te laten luisteren naar een prototype van de Verhalenverteller waarbij deze een bestaand verhaal voorleest, hen daarbij te observeren en naar hun ervaringen te vragen. Onderdeel van dit onderzoek is ook het inwinnen van advies bij een echte verhalenverteller (Wim Wolbrink).

Natuurlijk weten we dat de Virtuele Verhalenverteller nooit een echte verteller zal kunnen vervangen, en dat is ook niet ons doel. Wel levert het onderzoek technieken op die ook gebruikt kunnen worden in andere computertoepassingen zoals computerspellen en de productie van scenario's voor simulatietrainingen en productontwerp. Maar bovenal biedt de Virtuele Verhalenverteller een aantrekkelijke omgeving voor studenten om ervaring op te doen met kunstmatige intelligentie en andere studieonderwerpen. Want wie is er nu niet graag bezig met verhalen!

Screendumps van de virtuele verhalenverteller

